

Simon Espersen:

De andres idéer

BORGERLIG PROFIL. Regeringen skruer op for miljøet og den offentlige velfærd - mens ledende VUere erkender, at de er mere enige med "Liberalisterne" end med deres eget parti og i frustration over partiledelsen indleder KU en offentlig kampagne mod Bendt Bendtsen. RÆSON spørger Simon Espersen (cand.scient.pol., kommentator, tilknyttet den borgerlige tænketank COIN): Er de ægte borgerlige ved at opgive troen på VK?



Af Simon Espersen, cand.scient.pol.

En forkortet version af denne artikel blev d.23/3 bragt i dagbladet Dato, som premiereindlægget i en ny Kommentatorserie, RÆSON hver fredag leverer til avisen.

Historiske fællesnævner for dansk politik er ordene "pragmatisme" og "kompromis". Problemet med den pragmatiske tilgang til politik er, at man efter nogen tid glemmer, hvad udgangspunktet for at gå på kompromis i grunden gik ud på. Den politiske kompromistilgang betyder, at man giver køb på nogle principper og centrale ideer, man oprindeligt blot var indstillet på midlertidigt at tone en smule ned. I samme omfang opstår levebrødspolitikeren, der søger magten for dens egen skyld. Uden egne solidt forankrede ideer er man samtidig prisgivet, hvad andre måtte have af sådanne. For man kan simpelthen ikke handle politisk uden pejlemærker. Selv rendyrkede magtmennesker vil derfor være nødt til at handle ud fra en eller anden idé.

I dag er det i vid udstrækning derfor *de andres ideer*, som vor tids politikere, der netop i høj grad er levebrødspolitikere, bruger som retningsangivende for deres egen politik! Det sidste er netop symptomatisk for tilstanden, hvor uklare sætninger og vendinger dybdeanalyseres - måske en e-mail fra Brian Mikkelsen - som om de var udtryk for væsentlige toneangivende holdningsforskelle. Den sag er dermed en indirekte indrømmelse af ideernes forsvinden fra Christiansborg.

Selv om det internt er blevet stadigt mere legitimt at låne paroler og kortsigtede projekter fra hinanden - hvad enten de er røde, grønne, blå eller

sorte - lader verden sig udenfor imidlertid ikke sig narre. Ideer og principper, man for alvor abonnerer på, er nu engang altafgørende for såvel almindelige mennesker som for politikere med magt over det politiske system. Ideer og principper handler om moral. Og moral er et pejlemærke, ingen kan komme uden om; det gælder selv de umoralske. Samtlige af de store partier er da oprindeligt også bygget op omkring nogle centrale og vidt forskellige ideer, ikke mindst socialisme og liberalisme; og disse 'ismer tager alle et afsæt i ideer om, hvad der er rigtigt og forkert. Pragmatisme og kompromistilgangen handler nu om at forlade dette. Historien viser bare, at man ikke genvinder det, man giver køb på, og at de mest principfaste er dem, der vinder dagen.

Historien viser bare, at man ikke genvinder det, man giver køb på, og at de mest principfaste er dem, der vinder dagen.

Medlemmer af Venstre Ungdom står sammen med udvalgte ungtkonservative nu som undtagelser fra denne regel om politisk

principløshed. Som statsminister har Anders Fogh netop bevaret traditionen for pragmatisme og midterorientering, som i høj grad har gjort partiforskellene på Christiansborg uvæsentlige. Det er ligegyldigt om der har manglet medspillere i den politiske top eller om der er sket en opblødning af principperne hos Statsministeren selv, for den primære årsag er, at det politiske klima simpelthen mangler en grundlæggende modtagelighed for principielle diskussioner.

De ægte borgerlige bør derfor opgive troen på V&K-projektet, som det ser ud i dag. Det projekt er en del af en langvarig proces, der handler om sammensmeltningen af de gamle partier, når det gælder indholdet – og i denne forbindelse også fremkomsten af den professionelle politiker. I dette moderne spil kan kun de principløse vinde - lige indtil nogle udefra kommer og fylder det ideologiske tomrum ud: Nye partier, der i en nær fremtid bevæger sig ind det aktuelle politiske vakuum, hvad enten det er et rent grønt parti, et islamisk - eller omvendt ét, der fuldtone forsvare frihedsrettighederne, kunne dermed lynhurtigt formå at sætte den politiske dagsorden i forhold til de detailorienterede og ensartede pragmatiske personer, der regerer i dag.

SF'ere eller socialdemokrater ønsker i dag tydeligvis ikke slutresultatet (ideologiens formål)! Dermed har man i praksis og i det daglige brug for nogle andre til at forhindre, at man laver reel skade i kraft af den socialistiske retorik.

En venstrefløj uden ønske om planøkonomi

Historisk set har pragmatismen og det principløse dermed især været af kolossal og blivende betydning for venstrefløjen. Det er venstrefløjen, der i kraft af pragmatismen har vundet, og de borgerlige der har tabt – vel at mærke trods det forhold, at det eneste, de borgerlige behøver at gøre, er at indse, at de har ladet venstrefløjen vinde i kraft af deres egen overgivelse, og ikke som følge af at venstrefløjens ideer har besejret

deres. Aktuelt er man på den borgerlige side blot nået frem til at magt for magtens skyld er blevet en kerneværdi - i takt med at pragmatisme har overtaget det principielle. Det forunderlige i denne sammenhæng er derfor, at de borgerlige i dag søger kompromiser med nogle på venstre side af det politiske spektrum, der rent faktisk hverken vil være deres egen historie eller de oprindelige økonomiske ideer bekendt. Fogh havde dermed ret, da han sagde, at socialdemokraterne ikke havde et projekt. Problemet er bare, at dette i lige så høj grad ser ud til at gælde i V&K, og dermed at man desperat har brug for sine projektløse modstandere til at spille bold op ad, hvis man skal kunne forhindre befolkningen i at få øje på, at man selv tilbyder en mangelvare. Den ene part har siden Murens fald derfor tabt. Kun retorikken er tilbage. Men undervejs gav den anden part imidlertid efter, og blev dermed tilsvarende korrump. Som spin-analytikerne gør opmærksom på, bruger begge parter derfor i høj grad tiden og kræfterne på at lure på deres angivelige modstandere, og vente på de andres fodfejl og udspil: Socialisterne på Borgen ønsker i dag derfor ikke socialisme. Venstre vil ikke kendes ved liberalismen. Og de Konservative ved derfor ikke hvilken "tidsånd", det er de skal løbe efter, eller hvad det er, de skal konservere. Tilbage står de forslidte paroler, der nu i stigende omfang overskygges af uhæmmet strandhugst hos stadig mere ensartede partier, der ikke længere har hæmninger tilbage i kraft af politiske kerneværdier. Denne tilstand tillader dermed også, at man uden større besvær hurtigt kan komme til at lyde som rivalerne - jf. den aktuelle sag om selskabsskat, hvor man fra Venstres top lyder som Enhedslisten, eller i såvel V som K's brug af grøn retorik. Det forunderlige er imidlertid, at de politiske udfordringer udenfor murene er åbenlyse, og at verden nu engang er karakteristisk ved, at valget af principper og ideer HAR tydelige og kontante konsekvenser.

Den henskedne kompromisorientering gælder i kraft af ovenstående ikke blot for højre side. Engang var socialisme som det primære at forstå som et økonomisk system - det vil sige som en måde at organisere produktionen på. Kun som det sekundære var der tale om en ideologi, der så skulle sikre indførelse af den økonomiske utopi.

I dag er ideologien i stedet blevet et mål i sig selv. SF'ere eller socialdemokrater ønsker i dag tydeligvis ikke slutresultatet (ideologiens formål), vel at mærke selv om det er i den eneste retning ideologien fører! Dermed har man i

praksis og i det daglige brug for nogle andre til at forhindre, at man laver reel skade i kraft af den socialistiske retorik. Venstrefløjen kan derfor ikke, hvor paradoksalt det end lyder, undvære de borgerlige. Tænk hvad der ville ske, hvis disse ikke-tilhængere af økonomisk socialisme, der samtidig er stærkt kritiske af markedsøkonomi, fik den politiske magt for sig selv! Selv Mette Frederiksen ville formodentlig i praksis sige nej til den ensretning, hun alligevel verbalt kæmper for i det daglige. Men så længe hun ikke har magten, kan hun derfor sagtens stille sig op og hævde at "Alle børn har krav på det bedste", uden at hun bør frygte at nogle vil bede om en forklaring og en konkretisering af hvordan valgfrihed og personlige vurderinger så skulle indrette sig efter sådanne totalitære politiske formler. Venstrefløjens overlevelse er derfor i dag udelukkende noget, der finder sted i kraft af graden af den borgerlige fløjs selvforskyldte opgivelse, der netop må tilskrives den pragmatisme, der er fortsat uanset, at modstanderens projekt (den økonomiske socialisme), som Fogh så rigtigt bemærkede det, er borte.

Aktuelt virker partipolitik
meningsløs for alle, der i
modsatning til
Christiansborg-mentaliteten
ønsker at forsvare nogle
bestemte og eventuelt
ufravigelige politiske
kerneverdier.

Kunsten at give efter

Det er dermed *hulheden* og ikke de dagsaktuelle kneb med at forklæde sig som rivalen,¹ der er det mest karakteristiske. Problemet er bare at politiske tomrum er noget, der hurtigt kan blive fyldt ud. I vid udstrækning er vor tids midtsøgende politikere derfor kun sikre i sadlen, så længe nuancerne er de gammelkendte - det vil sige så længe befolkningen har opfattelsen af, at valgmulighederne blot er et spørgsmål om gradforskelle. Læseren skal i den forbindelse

¹ Jævnfør selskabsskattesagen og den nye grønne linie.

stilles spørgsmålet, om man eksempelvis tror, at man ville kunne inddæmme en dansk islamisk bevægelse ved hjælp af den nuværende overdøvede pragmatisme og eftergivenesshed? Hvis den traditionelle borgerligt-liberale pragmatismen begrænsede held med at inddæmme socialismen giver os svaret, må der i kraft af skatetrykket og den offentlige sektors størrelse blive tale om et rængende NEJ! Der er derfor gode globale såvel som nationale grunde til at vi genfinder det moralske kompas og frihedens kerneværdier.

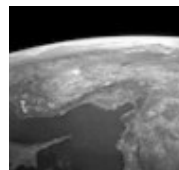
I kraft af pragmatismen spejler de konsoliderede politiske "modstandere" sig dermed i dag mere i hinanden, end de tager afsæt i deres eget værdigrundlag. Dermed kan de bare ikke *forandre* noget - de kan rent faktisk ikke engang *forsvare* det nuværende og stå fast: Også under borgerlige regeringer vokser skatterne og/eller den offentlige sektor på bekostning af friheden. De sidste hundrede år har dem med den stærkeste dagsorden derfor været at finde på venstrefløjen, hvor man skridt for skridt krævede større andele i andres liv og ejendom; mens den traditionelle borgerlige tilgang har været den, der handlede om at sætte sig ved forhandlingsbordet - for at give efter. Det er ikke nogen glørværdig tradition. Men det er præcis den tradition, som de nuværende borgerlige ledere fastholder.

Den eneste fint tunede funktion i de borgerlige rækker er derfor kunsten at bøje af for dem, der har en anden dagsorden.² Det ved frihedens modstandere udmærket. Her spejler man derfor blot efter det næste spørgsmål, der er til forhandling. Derfor er de ledende borgerlige efterhånden rutinerede eksperter i simpelthen at overtage de andres sager, så man kan bevare magten. I dag lever man dermed mere i kraft af interne svagheder hos de tidligere arvefjender og politiske modstandere; som dog nu i stedet bør betegnes som "rivaler". De etablerede politiske parter fungerer hver især derfor mere og mere som *korrektiver* til hinanden - jf. også Anders Fogh

³ I nogen grad har Fogh dog forsøgt at bryde med traditionen, og man kunne antage at årsagen netop måtte findes i statsministerens egne studier af mere konsistente politiske ideer, som man finder dem på den anden side af Atlanten. På den anden side kunne man sige at han blot på dygtigere vis har formået at overtage andres dagsorden så hurtigt, at magten kan bevares så meget desto mere uimodsagt - erhvervsfremmestøtte, hvor signalerne fra 2001 bestemt ikke har været entydige, men hvor socialdemokraterne alligevel har været for lammede til at påpege at linien er uklar - måske simpelthen som følge af den stil, de er blevet præsenteret i. Dette kan man respektere som håndværk, men ikke ud fra en prisme, der handler om at gøre en politisk forskel på længere sigt. For resultatet er at befolkningen ikke længere ved hvad de skal mene, og at politikerlederen derfor over tid blot vil vokse sig større.

Rasmussens tilbud om vetoret til socialdemokraterne. Dette er en vigtig forklaring på, at partipolitik aktuelt virker meningsløs, for alle, der i modsætning til Christiansborgmentaliteten ønsker at forsvare nogle bestemte og eventuelt ufravigelige politiske kerneværdier. Partiernes gradvise historiske forkastelse af principiel politisk tænkning betyder rent faktisk, at man som ægte borgerlig burde overveje, om ikke et nyt grundlag i kraft af en fornyet interesse for ideer og politisk filosofi ikke kan opdyrkes bedre i stort set alle andre fora, end i de nuværende veletablerede partier.

Dermed er pointen også, at genopdagelse af politiske principper slet ikke behøver at opstå internt i partierne, men at de rettere vil opstå i kraft af enkeltstående meningsdanneres indspark hvor som helst: lokalt, regionalt og nationalt. Når det gælder de gamle partier vil man omvendt skulle kæmpe fra hus til hus blot for at få sat et komma anderledes, mens idé-debatterne trives og lever så mange andre steder.



Simon Espersen er cand. scient. pol. fra Aarhus Universitet (1991-97) tilknyttet Copenhagen Institute (tidl. MarkedsCentret). Han har tidligere været beskæftiget indenfor analysebranchen samt med public relations & public affairs. I perioden i 1998-2002 var han aktivt medlem af

det Radikale Venstre. Som studerende beskæftigede han sig blandt andet med internationale relationer herunder det europæiske samarbejde - samt i forbindelse med et ophold i London med latinamerikanske forhold. Det afsluttende speciale handlede om regionale samarbejdsformer såsom EU, NAFTA, ASEAN samt den latinamerikanske toldunion Mercosur. **OM COPENHAGEN INSTITUTE (TIDL. MARKEDS-CENTRET):** Copenhagen Institute er en uafhængig og ikke-partipolitisk tænketank, der skal fungere som en inspirationskilde til nye tanker inden for økonomi og analyser af markedet. Udgangspunktet er respekten for det enkelte individ og muligheden for at løse samfundsmæssige udfordringer på markedsvilkår. Centret blev stiftet 1. august 2003 og er det første af sin art i Danmark. Det modtager ikke offentlig støtte, men drives udelukkende af donationer fra virksomheder, fonde og privatpersoner. Website: www.coin.dk